Poštnina plačana v gotovini

Borba

Maribor, 5. januarja 1934 | Leto II. | Posamezna številka Din 1·50 za inozemstvo Din 10·— Velja na mesec po pošti dostavljen Din 6·—, Uredništvo in uprava: Gregorčičeva ul. 26 Telefon 29-70 Poštni čekovni račun 15.546 Izhaja vsak petek Oglasi po tarifi | Štev. 1

Narodna strokovna zveza, Maribor

Sodna ulica 9 — dvorišče

Uradne ure tajništva so od 1. januarja dalje:
dopoldne od 9. 12. ure
popoldne od 15.—½19. ure
ob nedeljah in praznikikih od 9.—11. ure dop.

Kategorični imperativ našega pokreta je: Kralj in narod! Glavno glasilo našega pokreta v naši banovini pa je tednik „BORBA", ki ga ni poklicala v življenje skupina konjukturistov ali zgagarjev, marveč je „BORBA" izražanje delovnega naroda, ki stremi za tem, da se oprosti vseh zavor resničnega progresa. „BORBA" ni tribuna lažnega političnega sestava, njena naloga je razsvetljiti vsa doslej pogrešno tretirana vprašanja naše narodne politike, ekonomije, kulture in socialnega življenja. „BORBA" se ne more primerjati z ostalimi poiskusi neke nacionalne publicistike ona je zrcalo narodne duše volje in hotenja. „BORBA" je torej razočaranje vseh onih, ki govore o narodnem „geniju" in ki o narodu mislijo vse drugače ter tudi tako delajo za narod. „BORBA" poziva vse pozitiviste nacionalne zavesti na skupno delo za kralja in narod. „BORBA" je bela vrana v disorientiranem tisku, ki ne more pravilno interpretirati visoke ideje našega vladarja. „BORBA" ni zakladnica starih in izrabljenih klišejev, niti ni obzirna napram vsem žalostnim pojavom v našem javnem življenju. V njenih stolpcih se bo tudi v bodoče z vso odločnostjo in najkritičnejšimi argumenti pobijal v prvi vrsti lažni patriotizem in se bo naperila ostra borba proti nihilizmu, kulturnemu boljševizmu in vsemu, kar žali, tepta in izkorišča naš narod.

XIV. AKADEMSKI PLES

5. I. 1934
UNION

IGRA RONNY-JAZZ
LJUBLJAN. AKADEMIKOV

V novo razdobje!

[illegible]

Kapitalistični in socialistični materializem, oba vtelešena v ekonomskem liberalizmu in umetnem vzdrževanju razredne borbe kot pogoju za latentno proletarizacijo narodov, doživljata v naših dneh tako strahovit polom, kakor ga ni doživel niti babilonski imperijalizem za časa velikega kralja Nebukadnezarja. Razlika je morda edinole v tem, da je ta katastrofa prinesla mimo ruševin obeh ideologij še ogromno gospodarsko propast; nenapovedani bankrot vseh kontinentov. V par desetletjih je uspelo gospodarskemu liberalizmu z napačno uporabo tehnike in njenega razvoja spremeniti delavnice vsega sveta v taborišča suženjskega dela. Kar je bilo v petdesetih letih prejšnjega stoletja zasnovano (v prvih početkih industrijalizma) v najboljši nameri in pod ugodnimi pogoji osebne odgovornosti za veleobrtniško in industrijalno produkcijo, vse to je v smislu racionalističnega amerikanizma tik pred vojno pričelo dobivati oblike, čijih strašne sence so čezdalje ostreje padale na obraz zapadne civilizacije in kulture. Višek pa je dosegla materializacija s svetovno vojno, v kateri je mednarodna plutokracija adutirala ne samo z jeklom, nego tudi s človeškim mesom. Duh delniške družbe, tega nesramnega izrodka kapitalistične anonimnosti, je nujno zahteval, da je Krupp prodajal bodliikavo žico preko nevtralne Holandije v Francijo, da so nemški vojaki, nevedni borci za svojo domovino, jurišali preko ovir, ki jih je dobavila brezvestna nemška veleindustrija. Znano je tudi, da so v času, ko je umiralo na tisoče ljudi tostran Sotle in Litve, za italijanske vojne formacije klali živino, ki jo je brezvestna špekulacija nakupovala preko Švice na Hrvatskem, Madžarskem itd. Takih primerov bi lahko našteli celo vrsto. Vojna je porodila tip najnesramnejšega dobičkarja, kar jih je poznala novejša zgodovina. Znano je, kako klaverno je propadel ta tip iz tistih žalostnih let umiranja in lakote, kako hitro je skopnelo bogastvo, zgrajeno na krvi in solzah ter mukah toliko tisoč nedolžnih ljudi.

Antipod vojnega dobičkarja je bil po vojni v mnogih državah politični špekulant ali »štreber«, kakor ga imenujejo bratje Hrvati in Srbi, uporabljajoč spričo pomanjkanja adekvatnejšega izraza kar nemško besedo, ki označuje vse, kar je mogoče pod tem pojmom razumeti. [illegible]

[illegible] Materielnemu polomu je sledilo razvrednotenje vseh etičnih, estetskih in moralnih vrednot. Arhitektura nas je okužila s kubističnimi nestvori in orientalno ravno streho, v slikarstvu in literaturi pa je pod privid »kšefta« seksualnega izživljanja in hitrega uživanja (»dokler je še čas«) zavladala uprav breznadna dekadenca, propadanje na vsej črti.

Jasno je, da je morala proti tej Sodomi in Gomori kapitalističnega in marksističnega materializma vzvalovati reakcija v obliki narodno-socialnega idealizma. Iz porušenega tramovja skepticizma, racionalizma in mamonizma je morala nujno vzkliti svetlozelena bilka globoke vere nacionalno in socialno mislečih delovnih ljudi. Ta reakcija je prinesla na površino v Nemčiji Hitlerja, ona je gibalo letskih »Pehrkonkrustov« z voditeljem Zelninom, opažamo jo nadalje med holandskimi Flamci in Valoni, v Franciji se že oglaša Victor Hervé v svoji »La Victoire«, kajti v Franciji je vsa velika gibanja fundirala šele publicistika, dočim je to delo opravila v Nemčiji strumna organizacija. Na Madžarskem je prevzel rasisem za Gömbösem znani poslanec Zoltan Mesko, v bratski Bolgariji postaja narodno-socialistična stranka z mladim dr. Kunevom na čelu bodoči politični faktor, ki bo pomedel z vsemi liberalci, radikali, demokrati, socialisti in zelenaši. Sličen pokret se pojavlja celo v tradicionalno-demokratični Švici, kjer se je postavil polkovnik Minger na čelo »narodne fronte« proti koruptni demokraciji in parlamentarizmu ter za vpostavitev autoritativnega režima akcije, poštenja in pravilno pojmovane svobode v politiki in gospodarstvu. Švicarski narodni socialisti kar ne morejo razumeti, kako more znani prekucuh socialist Nicolle, ki je bil provzročitelj krvave pobune na ženevskih tleh, igrati danes v ženevskem kantonu vlogo policijskega ministra... Edinole demoliberalizem s svojim mešetarenjem za kulisami parlamentarnega dogovarjanja omogoča take žalostne pojave odkritega miniranja države počenši od rodbine pa vse do države.

Sedaj gre Evropa nedvomno v novo razdobje. [illegible] Historična laž o enakosti, bratstvu in svobodi lega k zasluženemu počitku, narodi si žele vodstva močne roke v državnih poslih, danes zahtevajo državnika s čisto osebno preteklostjo in stoodstotno osebno odgovornostjo. V demokraciji se lahko izmuzne marsikdo iz paragrafnega objema te ali one prikrojene zakonodaje, novi državnik garantira z vso svojo osebnostjo za delo, ki ga je bil pričel. Tako je ravnal v vsej svoji neoporečni možatosti tudi naš vladar, ki je zrušil demokracijo 6. januarja 1929 z znano proklamativno besedo: »Za ta svoj korak prevzemam osebno odgovornost pred zgodovino«. Kdo je še slišal kdajkoli v kakem parlamentu tako besedo?! Razni predstavniki liberalizma in marksizma v vladah so raje demisijonirali, ker jih je bilo strah pred odgovornostjo. Narodi v sedanji zgodovinski epohi nimajo druge garancije za svetovni mir kakor so možje kristalno-čistega državniškega značaja po vzgledu našega kralja Aleksandra, maršala Pilsudskega, Mustafa Kemal Paše in nekaterih drugih. Ti možje so garanti svetovnega miru, ne pa predstavniki jalovih demoliberalnih sistemov, ki so še zadnji up raznih tovarnarjev orožja in municije. Vsi imenovani so v strelskih jarkih obranili čast in svobodo svojih narodov, med tem ko so mnogi za vojno soodgovorni mogli sedeli na varnem. Jugoslovani imamo Svojega Voditelja največjega formata, vojaka in državnika v eni in isti osebi. On nas bo vodil v novo razdobje, ki se pripravlja po vsej Evropi s tistim elanom, s katerim je vodil svoje divizije na solunski fronti.

* [illegible] Sodobna Evropa se nahaja po vseh ugotovitvah [illegible] v smeri okrepitve autoritativnih režimov. Slabljenje fronte demokratsko-parlamentarnih držav se nadaljuje z neodoljivo silo. Evropa si želi miru, ki ga pa preživele oblike narodnega in mednarodnega življenja ne morejo prinesti. Svet si želi nazaj k primitivnejšemu gledanju vsega dejanja in nehanja. Racionalizirani stroj na pr. se mora umakniti novim poonostavitvam, da bo zopet č l o v e k sodeloval ter tako izstopil iz velike armade brezposelnih. Jasno je, da stopamo v fazo likvidacije kapitalističnega in marksističnega materializma. Rodbina, družba, država kriče po novem etosu. Država, kakor jo pojmujemo mi, ne more biti »kup interesentov«, kakor je pravilno dejal nekoč bivši nemški kancelar dr. Brüning. Nov socialni etos ne more biti rezultanta tehnične prenreditve družbe in oskrbovanja njenih najnujnejših življenjskih pogojev. Jedro problema tiči v n o v i, h e r o i č n o u s m e r j e n i m o r a l i. Doživetje fronte v svetovni vojni je ustvarilo pojem tovarištva v dobrem in slabem. Tisti duh, ki je bodril borce na bojnih poljanah k izvrševanju svoje dolžnosti napram domovini, mora prešiniti slehernika, če hočemo, da postane ves narod po vzgledu junaškega Kralja ena sama velika družina požrtvovalnih sinov domovine. Nikdo nima pravice, sklicevati se glede izvrševanja dolžnosti do kralja in domovine na neke privilegije, ki jih ni in jih po novem, nepisanem zakoniku našega pokreta ne more biti. Mobilizacija vsega naroda v smislu notranje, duhovne in moralne revolucije v dobrobit kralja in države je nujna zahteva zgodovine.

K 34. rojstnemu dnevu Nj. Vel. kraljice Marije, ki ga slavi v torek, dne 9. januarja 1934 kličemo:

„Živela naša kraljica!“

Lanska bilanca našega pokreta

Lani je oživelo delovanje nacionalno-socialnega pokreta, ki se je kakor reka razlil po vsej naši državi in razgibal vrste delavcev in nameščencev. Kruto bi se varal, kdor bi mislil, da je naš pokret spočet v Mariboru ali Ljubljani in da je morebiti samo nekaj lokalnega. Nasprotno. Pri nas je prodrl šele v mesta in industrijske centre, dočim po drugih krajih naše države prodira na deželo, v vas, med našega zdravega kmeta, ki je sit praznih in naivnih obljub, s katerimi so ga krmili dolga leta [illegible]

Naš kmet in človek na deželi odklanjata, energično vsako politiko, ker sta na lastni koži občutila, da je politika kriva njune nesreče, da je strankarska politika grda pesem, ki so jima jo prepevali strankarji ob volitvah, ko se jim je šlo za krogljice in da so bile volitve edini kontakt, ki so vezale deželo z mestom. Besede strankarjev so bile lepe, mamljive, obljube bogate in zapeljive, toda izpolnjena ni bila nobena. Danes pričakuje naša dežela nove ljudi, nove stvarne in izvedljive ideje, ki, čeprav neformulirane, žive že od nekdaj v njej. Naš kmet hoče biti gospodar svoje rodne grude, on hoče biti svoj na svojem, svoboden in neodvisen od parazitov, ki so se vsesali v njegovo telo. Na deželi ni več mesta politiki radi politike. To kažejo dejstva. Naša dežela hoče pravo in iskreno socialno politiko in ne pričakuje reform, ki bi bile enostavni kompromis. Nove reforme morajo biti [illegible] rešitev, ker, kdor ne obdeluje in ne ljubi svoje zemlje, nima pravice do zemlje. Zemlja je last tistega, ki jo obdeluje . . .

Ker postavlja naš pokret na prvo mesto socialni in ekonomski moment, ker hoče naš pokret s socialnimi in kulturnimi akcijami politično vzgajati naš narod in ga usposobiti za politično borbo, so mu odprta na stežaj vrata na deželo, v našo vas. Že takoj izpočetka si je nadel nalogo harmonizirati interese vasi in mesta in bo to nalogo v letošnjem letu tudi izvedel. Zavojevati pa mora najprej mesta in industrijske centre ter stopnjema prodirati na deželo.

Vzbuditi stanovsko zavest v vsakem posamezniku in pripadniku našega pokreta, je eno glavnih njegovih načel. Stanovsko vzgojene in organizirane države bodo imele bodočnost in zato ne sme zaostati tudi naša mlada Jugoslavija. Vsak pripadnik države mora biti ponosen na svoj stan. Kmet mora biti ponosen, ker je kmet, delavec ker je delavec, obrtnik ker je obrtnik, ponosen mora biti na svoj stan nameščenec. In vsi stanovi morajo tvoriti celoto, med njimi ne sme biti zavisti in sovraštva, skupno se morajo boriti za svoje interese. To prednost našega pokreta pred političnimi strankami je uvidel naš delavec, spoznal jo je naš nameščenec.

In prav radi tega se je našega nacionalno-socialnega pokreta oklenilo vse delavstvo in nameščenstvo, nad katerim vihti svoj bič socialna krivičnost. Ogorčeno se je mariborsko delavstvo in nameščenstvo zbralo lani 7. maja na velikem javnem shodu in protestiralo proti krivicam ter manifestiralo za svoje pravice. Izreklo je odločno besedo in napovedalo boj vsemu, kar ga žali, tepta, ponižuje, zapostavlja in izkorišča. Ponosno je dvignilo glave in se otreslo sentimentalnosti, ter se postavilo na branik svojih pravic. Na shodu je bil položen temelj mogočni stavbi, pod katere krovom se bodo še pravočasno zbrali vsi, ki bodo ustvarili svojemu narodu lepšo in boljšo bodočnost.

Pod okriljem nacionalno-socialnega pokreta je bilo lani nad sto raznih shodov in sestankov, na katerih so voditelji oznanjevali vero nacionalnega socializma in podžigali predvsem delavstvo k zavesti in ga bodrili k bližnji zmagi. Izvršenih je bilo nešteto intervencij po raznih mariborskih tovarnah in obratih v delavskih zadevah. Tajništva strokovnih organizacij so imela polne roke dela in ga je zlasti tajništvo Narodne strokovne zveze komaj zmagovalo.

Huda preizkušnja za delavstvo in nameščenstvo, organizirano v našem pokretu pa so bile volitve v Delavsko zbornico. Nepripravljeno in brez vsakih sredstev je šlo v volilni boj, ki je bil trd z nasprotniki stare politične šole in starih izkušenj. Izšlo pa je iz boja zmagoslavno. In ta boj se nadaljuje do končne popolne zmage še z večjo odločnostjo in borbenostjo. Ko bomo ob koncu letošnjega leta gelali bilanco, bomo že prav blizu končni zmagi, ker še v tem letu morajo biti kruto maščevane vse krivice, storjene našemu narodu.

Narodno obrambno delo pri nas in drugod

K poglavju o potrebi ankete v Mariboru

Dovolj žalostno je, da moramo po 15. letih naše svobode zahtevati anketo, ki naj združi mariborska in obmejna društva v skupni misli za enotono narodno-obrambno delo! Koliko dragocenega časa smo izgubili z neizprosnim cepljenjem sil, z medsebojnimi prerekanji in prepiri, s kratka: z neumevanjem kočljivega položaja v naši bližnji in dalnji okolici! In še danes imamo v Mariboru ljudi, ki so slepi za vse ono, kar se godi v naši bližini.

Letošnji Božič je ob meji zopet pokazal, kako dobro pripravljeni so Nemci, kadar gre za njihov »Grenzgebiet« in kako skromni smo mi v razmeroma bogatejši Jugoslaviji, ko gre za naše ozemlje tik ob državni meji! Pri nas sta SPD Meja in CMD poslali vsaj nekaj daril na mejo in še ta so se zbrala z največjo težavo potom beračenja od hiše do hiše. In pokazalo se je, da je **prokleto malo razumevanja za obmejne otroke!** Razen nekaj častnih izjem, se je večina pridobitnikov izgovarjala na razna športna in druga društva, ki baje pridejo — prvenstveno (!) v poštev! **Pri nas se torej rešuje prvenstvo v športu, obmejno ozemlje pa je v svoji bedi prepuščeno samemu sebi in ni čuda, če željno gleda tja preko meje . . .**

V ilustracijo naj služi samo destvo, da je **edino** nemško obrambno društvo »Schulverein-Südmark« na severni meji po vseh svojih postojankah priredilo kras ne božičnice z naravnost knežjimi obdaritvami vseh obmejnih otrok z oblačili, čevlji in šolskimi potrebščinami! Pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu je n. pr. nekaj korakov od meje oddaljena bivša CMD šola (danes nemška potujčevalnica) razdelila med 50 izključno slovenskih (!) otrok darila v vrednosti 5000 šilingov **(t. j. 45.000.— Din!)**, dočim je naših 150 otrok na naši — 100 korakov oddaljeni — slovenski šoli prejelo iz zaledja komaj **2000 Din vrednosti!** Kako vpliva ta grozna razlika na naše obmejno ljudstvo, si lahko mislimo!

Kje so vzroki takih porazov? Samo in edino v naši razcepljenosti! Močno centralizirano društvo še lahko doseže one uspehe, o katerih sicer mnogo govorimo, storimo pa k stvari ničesar!

Zanimivo je tudi dejstvo, da je vsak otrok na avstrijski šoli prejel koledarček »Schulvereina« (»Jahrbüchlein für die deutsche Jugend«). Vsi članki in pesmice so prežeti z nemško narodno mislijo. Nemški otrok se seznanja z razmerami nemških narodnih manjšin, dela se propaganda za nemško pisavo (gotico — brez latinice!), priporoča se odstranitev vseh tujih besed iz nemške govorice in postavlja se zahteva, da je že vsak otrok član »Südmarke-Schulvereina«! Poveličuje se pomen milijonske zbirke »grošev« in se sploh povdarja velikanski pomen gospodarstva, ki je pri Nemcih vedno na prvem mestu. Zlasti zahtevajo tako pojmovanje od vse nemške mladine, kateri naj bo točnost in vestnost nemškega narodnega gospodarstva zvezda vodnica na poti v boljšo bodočnost.

Nemški mladini bo koledarček zelo dobrodošel, **le kaj bo povedal oni naši slovenski deci na Koroškem in ob štajerski meji, katero je usoda vklenila v verige tujega jarma?** Dopovedati ji hoče, da je lahko srečna, ko živi v objemu avstrijskega pokroviteljstva . . .

In kaj storimo mi, da paraliziramo take akcije? Prav ničesar! Od daleč gledamo in puščamo vso mejo v nemar! **»Koledarček kraljeviča Marka«**, ki je bil vzorno urejevan in ga je CMD celih 10 let pošiljala obmejni deci, je moral — na žalost — že pred 2 letoma umreti! Vzrok: gmotni razlogi . . .

Efekt naših razmotrivanj je torej porazen in vedno bolj prihajamo do sklepa, da bomo krivce takih porazov morali brezobzirno razkrinkati! Tu ne gre več za osebno čast in slavo, ki sta baje nedotakljivi, **za našo mejo gre, ki jo moramo rešiti, če se še sploh rešiti da!! Prokletstvo bo zadelo vse one, ki razvoj zavirajo in niti ne marajo, da se pogovorimo iz oči v oči!**

[illegible]

Mariborska mestna godba

Na članek pod tem naslovom v »Večer riku« št. 283 z dne 16. decembra l. l. se mi zdi potrebno nekoliko besed piscu v odgovor.

Pisec utemeljuje potrebo ustanovitve mestne godbe iz glasbenih in tudi iz socialnih ozirov. Iz glasbenih pred vsem radi tega, da dobi Narodno gledališče stalen, dober in neodvisen orkester. Glasbena matica pa stremi za tem, da si ustanovi, kakor pisec omenja, fundament orkestra za svoje glasbeno-kulturne prireditve. Ne nasprotujemo prav nič takim ustanovitvam, toda vse to se lahko zgodi brez ustanovitve mestne godbe in brez novih bremen za mestno občino ter njene prebivalce. Prepričani smo, da si Glasbena matica pač lahko ustanovi orkester za svoje prireditve iz sposobnejših moči že obstoječih glasbenih društev, slično kakor je bila svoječasno filharmonija in katere člani so sodelovali tudi pri drugih godbah. Na ta način bi bila Glasbena matica res to, kar že njeno ime pove, namreč neko središče mariborskega glasbenega življenja.

Nadalje omenja pisec, da se iz čuta socialne pravičnosti ne more šteti v greh, če se hoče stradajočim resnim godbenikom nuditi nekaj bornega zaslužka. To bi bilo vse v redu, če bi v resnici ne bilo drugače. Znano nam je, da večina, za novo godbo v poštev prihajajočih godbenikov, že ima službe, drugi so vpokojeni drž. uslužbenci s tako pokojnino, da bi bil marsikateri aktivni državni uslužbenec zadovoljen, če bi imel tako plačo. Nekateri imajo celo svojo hišo ali njih žene trgovino itd. Res stradajočih sploh ne poznamo. Slabše situirana sta le dva. Imamo socialni čut, pa le tam, kjer je res potreben.

Preostaja nam še samo hiperprodukcija godb, v kateri vidi pisec poplitvenje glasbe. Tudi to se ne more trditi. Imeli smo priliko slišati od nekaterih godb tudi komade, ki jih igra n. pr. vojaška godba. Res je, da niso bili izvajani popolnoma dovršeno, treba je pa upoštevati, da so jih izvajali večinoma delavci, ki se vežbajo le v prostem času, torej niso poklicni godbeniki. Na vsak način so se pa za objektivnega poslušalca popolnoma zadovoljivo izvajali.

Kako pa je s pevskimi zbori? Ali ne vzdržuje skoro vsaka korporacija svoj pevski zbor. Ni se še oglasil noben glasbenik, ki bi videl v tem kakšno poplitvenje pevske umetnosti. Nasprotno se je še ustanovila pevska župa, ki združuje vse pevske zbore in se tako goji še intenzivnejše pevska umetnost.

Da se pisec ne zavzema resno za širjenje glasbene umetnosti, je pač dovolj jasno. Vsekakor pa je vsega obsojanja vredno, da pisec dotične idealne ljudi, ki se kljub svojim težkim službam in napornemu delu ter skrajno nizkim prejemkom še glasbeno udejstvujejo ter tako med najnižjimi sloji naroda gojijo glasbeno kulturo, kratkomalo dobesedno ozmerja z izrazom »muzikanti«. Izraz »muzikant« velja med glasbenimi krogi kot psovka. Da jih s tem izrazom hoče kolikor mogoče najnižje oceniti, se pač jasno vidi iz tega, ker rabi za ostale (njemu naklonjene) izraz godbeniki, za sebe pa celo vzvišeni izraz »Musicus«. Povemo mu pa na tem mestu, da »Musicusi«, ki pišejo take članke, ne spadajo niti med muzikante, čeprav so se še do pred kratkim radi družili z istimi in se med njimi prav dobro počutili. Vsi pa, ki delujete v kakšni godbi, le pridno naprej za razvoj glasbene umetnosti. Prepričani ste lahko, da vas bo občinstvo podpiralo in da bo zavzelo pravo stališče napram raznim »Musicusom«. — Poznavalec razmer.

Predvojna in današnja mladina

Vselej je bila, je in bo mladina nositeljica borbenosti in idealizma. Vse nove in zdrave ideje najdejo v mladih svoje najbolj goreče pristaše in zagovornike. Zato pa tudi vsi pokreti, ki se pojavljajo med narodi streme, da zberejo v svojih vrstah čim več mladih, borbenih in idealnih.

Vendar pa je današnja mladina daleč preč od onega idealnega poziva, ki ji je namenjen v življenju naroda. Naglasiti moramo, da ne leži vsa krivda na mladini, če je ona danes takšna. Tudi današnja mladina nosi v sebi vse tiste dobre in plemenite klice, ki so jih nosile vse omladinske generacije. Današnja idealna in neizkušena mladina ni mogla najti v kaosu življenja po vojni svoje prave linije, ona ni mogla s svojo idejno borbenostjo in neuklonivostjo uplivati na naše javno življenje. Politična strast, ki je imela po vojni v oblasti naše življenje pa je zastrupila tudi mlade duše. In to je gorje, ki ne bo tako kmalu pozabljeno, ne bo tako kmalu ozdravljeno.

Prav tako kakor naše javno življenje, so bile razcepljene tudi vrste mladih. Politične stranke so sejale razdor tudi med mladimi in nikogar ni bilo, ki bi bil pokazal mladini pravo smer. Nikogar ni bilo, ki bi ji bil pokazal pravo pot, po kateri bi morala hoditi. In prav pri mladini ni bilo težko najti take poti širšega pogleda. Idejna neorientiranost, ozkogrudni in slepi politični boji, vse to je oviralo njen polet, njeno udejstvovanje v našem javnem življenju.

Današnja mladina težko diha v tej atmosferi. Ona je nemirna, revolucionarna in pripravljena na brezkompromisen boj za svoje ideje in za ustvarjanje nacionalnih idealov. Še več. Ona je spoznala socialne krivice, ki se gode našemu narodu in obsodila tiste, ki so zakrivili in storili zločin nad našim narodom. Pripravljena je prav tako kakor mladina, ki je v svetovni vojni odigrala zgodovinsko vlogo v boju za osvoboditev in zedinjenje našega naroda. Pripravljena je pravtako kakor mladina, ki se je z orožjem v roki borila za uresničenje jugoslovanske ideje v dobrovoljskih legijah, ko je en del rušil Avstrijo od zunaj, dočim je drugi del miniral Avstrijo znotraj in polnil njene ječe.

In vendar je razlika med današnjo mladino in mladino pred svetovno vojno. Svetovna vojna je prekinila vse prave vezi med mlajšo in starejšo generacijo. Današnja mladina še ni našla svoje prave poti in si še ni mogla utrditi mesta v našem javnem življenju. Ona je razcepljena in nezadovoljna, ona je bridko razočarana. Prevarjena in oguljofana tolikokrat, kakor je bila, je izkoriščena uvidela in spoznala, kako se je z njenimi ideali trgovalo, kako se jih je blatilo in sramotilo. Zato je danes ona pasivna in skeptična.

Iz te letargije se moramo mi mladi prebuditi. Otresti se moramo nezaupljivosti in pesimizma. Najti moramo svojo pravo pot, svoje mesto, ki nam pripada v javnem življenju. Uvideli in spoznali smo, da v političnih strankah ni naše mesto in je zato potrebno, da se držimo daleč od njih. Najti moramo drugo polje, na katerem se bomo udejstvovali in razvili svoje sile. Zbrati se moramo okrog programa, ki bo socialen, nacionalen in kulturen.

Nacionalni program nas mladih se izraža v veliki in zedinjeni jugoslovanski državi. Nemogoč pa je nacionalen pokret, ki ni obenem socialen in kulturen. Časi, ki jih preživljamo, nam to dovolj zgovorno pričajo. Beda našega delavca in kmeta trpljenje našega intelektualca in brezposelnost, vse to so pojavi, ki morajo vsakega pravega nacionalista spraviti iz mrtvila in ga pripraviti do tega, da išče zdravila proti tem ranam na našem živem telesu. Ne more biti naša država velika in močna, če ni njen narod zadovoljen. Narod pa ne bo zadovoljen, dokler bo trpel in stradal.

Nacionalno-socialen program je danes tako važen in stvaren, da ga bo brezpogojno sprejela in osvojila naša mladina, ki bo šla z vsemi svojimi silami na delo za njegovo uresničenje. Na bazi nacionalno-socialnega programa je edino mogoče rešiti narod vseh kriz, ki so se danes že globoko zarile v njegovo telo. In kot zdravnik vseh teh gnilih in bolečih razmer mora in hoče nastopiti tudi naša mladina. Enkrat za vselej se mora in hoče otresti neopravičenih očitkov, da ni voljna in sposobna za delo v javnem življenju. Kot že večkrat v zgodovini človeštva bo tudi danes ali jutri spregovorila svojo veliko besedo.

Ni zdravo zapostavljati mladine

Mariborska mestna podjetja so v lanskem decembru razpisala mesto upravnika, gospodarsko-upravnega uradnika in strojnega inžinerja. Za brezposelne je bilo to zelo razveseljivo in zato tudi toliko prošnjikov, čeprav je mlade inteligente razpis razočaral.

Iz razpisa je bilo razvidno, da mestni občini mariborski ni mnogo na tem, da bi omilila bedo mladih brezposelnih intelektualcev, ki so njeni občani. Za obe razpisani mesti, ki bi prišli v poštev za mlade, se zahteva večletna praksa, za tajnika pa je celo zahtevana precej visoka starost, omejena maksimalno in minimalno, kar je redek pojav v kroniki sličnih razpisov. Pri analizi razpisa smo opazili, da se je za upravnika zahtevalo malo, za ostali dve mesti pa gotovo preveč. Upravnik je vendar osebnost, na kateri sloni vse vodstvo podjetij in bi bilo prav, če bi se od njega zahtevala večletna praksa. Ker pa bi morala ta praksa po razpisu biti na vodilnem mestu kakega večjega industrijskega podjetja, ne bo dobil skoro verjetno razpisanega mesta Mariborčan. Zahtevana reprezentativnost pa je odveč, ker prošnjik, ki se čuti sposobnega za razpisano mesto, je prav gotovo zmožen tudi reprezentacije.

Za gospodarsko-upravnega uradnika se je zahtevalo v razpisu ekonomsko-komercialno fakultetsko izobrazbo ter temeljito poznavanje mnogih gospodarskih strok in predmetov, kar je treba pozdraviti, čeprav bo težko najti takega strokovnjaka. Pogrešno in krivično pa je, da se je zahtevala omejena starost 30 do 40 let. Na ta način se je onemogočilo konkurirati mladim brezposelnim intelektualcem kot, da bi ne bili sposobni za kako boljšo in odgovornejšo službo in kot, da so obsojeni zapravljati svojo najproduktivno in za razvoj najvažnejšo dobo po zakotnih pisarnah pri prepisovanju aktov. Zakaj se razpis ni glasil za pripravnika? V mestu je mnogo mladih brezposelnih absolventov, ki imajo zahtevano izobrazbo, nimajo pa zahtevane prakse, ker tudi nimajo možnosti, da bi si prakso pridobili, ker jih nihče ne sprejme v službo niti brezplačno. In zakaj bi jih ne sprejela mestna občina? Mladi ljudje so polni volje, veselja in ambicij do dela. Ko dobe službo so dovzetni za vse, kar se od njih zahteva in si v najkrajšem času pridobe tudi potrebno praktično znanje.

Je pa tudi res, da bi si mestna podjetja lahko iz mladih moči vzgojila uradnike po mili volji, ki bi bili do vseh potankosti sposobni. Tudi je res, da bi bil mlajši človek zadovoljen z manjšo plačo kot praktikant, dočim bo moral starejši dobivati večjo in bo moral prav tako delj časa prakticirati, preden se bo znašel v delu. Vse to pa velja tudi za razpisano mesto strojnega inžinerja, ker je danes študij na tehniki temeljit in bi za to mesto ne bila neobhodno potrebna večletna praksa.

Mestna občina bi bila storila naši brezposelni mladini veliko dobrega, če bi sprejela dva mlada, sposobna, ki bi vse svoje življenje posvetila samo delu mestnih podjetij že iz hvaležnosti, ker bi jih rešila črne brezposelnosti. Tudi ne more nikdo oporekati, da so za tako delo sposobni pravzaprav le mladi, ki so zmožni ustvarjati in ne stari, ki se takemu delu težko privadijo. Toda pri nas se v vsakem oziru mnogo greši in pride spoznanje, ko je že prepozno.

V zarji novega leta

Povsod srečuješ obraze, ki ob oficijelnem sklepu koledarskega leta puhajo v tebe fraze — o nekem »srečnem in veselem« novem letu. Morda je bilo med temi čestitkarji nekaj iskrenih značajev; morda so bili med njimi hudomušni satiriki, ki bi bili raje »bleknili«: »iz luže v mlako« ali »iz brega na klanec«, ali »iz dežja pod kap« — in slične čestitke?! Kdo ve? Ljudje so različni tako po svojem mišljenju, kakor po svoji naravi. Eni vidijo vso srečo v nagromadenju zakladov, v dosegi še četrte službe ali vira dohodka; drugi — idealisti — žele zboljšanje gospodarskih razmer in v svoji »naivnosti« ne pomislijo, da zgolj astronomičen datum še ni bil nikoli ventilator starega vzdušja. Tretji smatrajo za srečo — zmago svojih idej ter pri tem ne pomislijo, da sebi in svoji okolici nalagajo — nesrečno pezo bremena odgovornosti; četrti vidijo srečo v udobnem brezdelju in lagodnem kritiziranju ob polnih mizah v krizi zaželjenih gostiteljev itd. —

Kolikor glav, toliko misli; kolikor src, toliko želja. »Vsak po svoje boga moli« pravi Srb, in stari slovenski pregovor pa pravi, da niti Vsemogočnemu ni mogoče ustreči vsakomur po njegovi sebični želji... Tudi v novem letu bo potrebna borba — morda podvojena ali potrojena, kajti brez boja ni življenja. — To borbo pa bo izvojevala edinole velesila močno organiziranih src, ki se ne smejo bati strupenih plinov demagogije, topov puhlih fraz in — eroplanov političnih žonglerjev!

ZAKRKNJENOST.

Trgovcema Martinzu in Straussu v Gosposki ulici št. 2 najbrže ni znano, da imamo tudi v Jugoslaviji tiskarne in knjigoveznice, ki so zmožne tiskati in vezati plačilne listke, ker sta jih naročila »Paragonu na Dunaju«. Kaj ne gosp[illegible] denar slovenskih konsumentov pa vama diši?

Prokletstvo strojev

Ves napredek ter razvoj človeštva je zvezan z napredkom tehnike. Civilizacija je v bistvu samo odraz uveljavljanja tehnike. In stroj je nekako božanstvo civilizacije, prozaično sicer, a izredno usodno po svoji sili, mehaničnem značaju. Stroj je mogočen preoblikovalec časa, socialnih razmer ter s tem tudi človeka, saj človeka oblikujejo razmere. Človek je ustvaril stroj, toda ni se zavedal, da je usvaril višjo silo, ki mu je le navidez pokorna, a si ga lahko povsem podvrže. Ni se zavedal in se ne zaveda niti zdaj, da je njegova usoda tako tesno zvezana s strojem. V tem je velika trage dija človeštva: v rokah ima čudovito silo, kot da se otrok igra z ognjem; ne zaveda se dovolj, kako ogromno silo ima v rokah, ki mu lahko služi ali si ga podvrže — odvisno je le od njega.

Zato lahko pomeni razvoj tehnike tudi katastrofo človeštva ne le njegov napredek. Stroj lahko postane sovražnik človeka, da mu vzame kruh — kar je največji paradoks vseh časov — ali da postane strašno morilno orožje. In stroj je to že postal. Namestu, da bi lajšal človeku delo in da bi delal namestu njega, ga je odrinil od dela in pahnil v bedo. Stroj res dela na mesto človeka, toda od tega nimajo koristi oni, ki so delali prej namestu stroja. V stremljenju, da se proizvajalni stroški čimbolj znižajo, je začel prevzemati ročno delo stroj. Delavci so se začeli umikati stroju. Storitev — količina produkcije — se je začela naglo zviševati, stroji delajo uprav z blazno naglico, produkti se čedalje bolj kupičijo, s tem vzporedno pa pada kupna moč konzumentov. Konzumentov je tem manj, čim več je odrinjenih ljudi iz produkcijskega procesa. Paradoks je, toda žalostno dejstvo, da stroji prav za prav producirajo za sebe in čim več producirajo, tem več morajo producirati, da se produkcijski stroški še znižajo ter da se hkrati dviga proizvajalna sposobnost strojev. In kaj je konec tega? Ali stroj lahko izpodrine povsem človeka? Ali se bodo morali stroji ustaviti, ker bo kupna moč konzumentov padla na minimum?

Nedvomno stroji ne bodo mogli delati večno v takšnem pospešenem, peklenskem tempu, če ne bodo služili splošnosti in da se bodo morali ustaviti. Toda s tem bi se ne bilo pomagano nikomur in bi se prav za prav na stvari skoraj nič ne spremenilo. Ko je trg prenasičen s produkti, ki jih ne more več nihče kupovati, razen redkih izjem, tedaj je vseeno, ali stroji delajo ali stoje. Gre pa zato, komu naj stroji služijo — da naj služijo človeštvu. Prokletstvo ni v nadprodukciji, kajti nadprodukcija je v bistvu samo to, da se produkti kupičijo, ker jih ljudje ne morejo kupovati. Če bi bilo produktov preveč, bi bili lahko le zadovoljni, da smo tako bogati — ako bi bili dostopni konzumu. Ničesar nimamo preveč, kajti, če bi bilo česa preveč, bi moralo preostajati vsem ljudem in bi ne bil nihče lačen in gol. Toda, kot pravimo, stroj nima duše, kar naj pomeni v našem primeru, da stroj nima zavesti, ter mora delati samo po človekovi volji. No, in ali ima zavest človek? Ali ima zavest, razsodnost, razum — če si ni znal podvreči stroja? Ali se je človek vprašal, kaj sledi temu, če je moralo zapustiti delo zaradi tako zvane racionalizacije tisoče delavcev? Če bi se, tedaj bi sprevidel, da delavci niso stari, nerabni stroji, nego ljudje in da bi bila produkcija nepotrebna, brez pomena, če bi ne bilo konzumentov — ljudi. Ako torej stroji delajo namestu ljudi, morajo vseeno delati za ljudi. Delavec, ki izgubi delo, prestane biti konzument. Stroj, ki začne delati namestu odpuščenih delavcev, pa seveda ne postane konzument. A med starim strojem in odpuščenim delavcem, ki ju je odrinil novi stroj, ne delajo razlike. In, kot smo rekli, čim slabša je kupna moč konzumentov, tem močnejša je težnja, da se proizvajalni stroški še znižajo, da bi se izdelki pocenili, zato je treba racionalizacijo še spopolniti. Stroji torej čedalje bolj odrivajo ročne delavce.

Stvar bi pa bila povsem drugačna, če bi se na račun racionalizacije krajšal delovni čas. To se pravi, da bi koristi racionalizacije prehajale na vse delavce: čim več bi delali stroji namesto ljudi, tem manj naj bi zato delali ljudje, toda ne na ta način, da bi zaradi tega bili povsem odrinjeni od dela nekateri delavci. Nikakor ni upravičeno, da zaradi racionalizacije izgubi delo le en delavec. Racionalizacija, ki povzroča ali poostruje nezaposlenost, je zločin nad človeštvom. To ni le sentimentalna beseda, kar nam bo jasno, če se zavedamo usodnih posledic neracionalne racionalizacije. Stroj bi človeštvo lahko blagrovalo, ne da ga kolne. Zato bi ne smela biti racionalizacija zasebna zadeva, ker njene posledice čuti ter trpi splošnost. To pomeni, da bi moral človek biti gospodar stroja in ne nasprotno. Njegov gospodar bo pa šele tedaj, ko postane blagoslov, da dela namesto ljudi, in ne prokletstvo, ko ne bo več nihče trpel zaradi tega, če ga bo stroj odrinil od dela

To pa pomeni ne le racionalizacijo v industriji, temveč tudi v družbi. V racionalizirani družbi bo človek dobil svojo ceno, da ga ne bo več nihče istovetil s starim, izrabljenim strojem. Do tega je pa seveda še daleč, toda zadnji čas je, da spregledamo, kajti sicer bo postal človek popolno suženj stroja. Zadnji čas je, da si človek podvrže stroj. Zato bi pa tudi ne smeli več dopuščati »racionalizacij«, če bi zaradi njih izgubil delo le en delavec. Ako bo užival po racionalizaciji njene koristi tudi delavec, da zaradi nje ne bo njegova eksistenca nič ogrožena, torej, da ostane delavec tudi v naprej konzument, tedaj bi racionalizacijo smeli dovoliti. Ali o tem kdo razmišlja?

Stroji delajo v peklenskem tempu, pojo zmagoslavno pesem, podvračajoč si človeka. Človek se je prelevil iz enega suženjstva v drugo; nekdaj je bil sam svoj suženj, zdaj je suženj stroja. Toda biti suženj stroja je najstrašnejše.

TYRŠEVO SOKOLSTVO

Za Tyršem!

Citati iz Tyrševega spisa »Naš ukol,, smer in cil« — izšlo l. 1871 — v premišljevanje — v letu 1934.

...Neprestano nas mora gnati naprej misel, da nikakor ne gremo v boj sami in za sebe, marveč, da mora ves naš narod začeti slično tekmo, in da od njegovega uspeha odvisi napredek, blagostanje in vsa naša bodočnost.

*

...Vsa zgodovina stvarstva sploh in človeštva posebej je večen boj »za bitje in obstanek«, v katerem podleže in gine vse, kar ni sposobno za življenje in kar je celoti na poti, ohranjujoč samo svoj sled kot okamenina v skalnih plasteh ali pa v besedah knjige, ki se imenuje zgodovina...

*

...Tako se glasi tu splošni zakon, kateremu so pogledali drobni, kakor močni stvori v davnini, iz živeče prirode, izumrli so tedaj, ko v polagoma premenjenem svetu niso več našli daljnih pogojev za svoj obstanek; njemu so podlegle najmogočnejše družbe in narodi nekdaj najslavnejši — ker tudi človek je samo del prirode — podlegli so mu, čim so ostareli v vedno novem svetu, čim so onemogli korakati dalje in tako so prišli v nasprotje z duhom večnega gibanja in napredka in često tudi z duhom nove dobe, ki je med tem izšla, njemu so podlegli, čim se je naposled neogibno pridružila še vseobča pokvarjenost notranjega življenja. Vse to dokazuje, da nobena, niti najsijajnejša preteklost, ampak samo zdrava in delovna sedanjost jamči narodom bodočnost, da gredo narodi nazaj, kadar ne gredo naprej, da notranje umirajo in da splošni tok dogodkov odstrani s poti samo ono, kar je že tako izstrošeno, kar nima več vrednosti v splošnem življenju. Kajti le to splošno življenje je po prirodi na srcu, slično kakor v vsakem zdravem ustroju. Celota več velja, nego deli in posamezniki; in »boj za bitje in obstanek«, ki je prirodi najvišji zakon, ne pomeni ničesar drugega, kakor da mora del izginiti, kadar se protivi celoti ali pa ji preti z nevarnostjo, da prestane in da se more svobodneje razviti samo ono, kar je zmožno polnega življenja in zasluži da ostane in obstane v celoti.

*

...V zgodovini... se nič ne ponavlja, nič ne stoji čvrsto. »K a r s o v e k i o b r a č a l i, o b r n e d o b a« in stoletno odolevanje proti raznim navalom in pritiskom ne jamči nikomur obstoja tudi za nadalje, zlasti ne v času, ko so važnejši dnevi, kot nekdaj leta...

*

...Mi smo pred drugimi poklicani, da očuvamo narod pri tisti vsestranski čilosti, ki ne dopušča narodom, da bi izumrli, pri tisti trajni in čvrsti moči, pri vsem zdravju, telesnem duševnem in nravnem, ki ne dovoljuje, da bi nikla kakor pokvarjenost ali zastoj, kakšno **nazadnjaštvo, ta najhujši uprav morilni zločin, storjen narodu...** Sicer bi bili karikature, potvorbe onega, kar moramo biti...

*

...Še tam, kjer je stvar dovedena tako daleč, da se ni treba sramovati in bati primere s tujino, samo tam, je storjena zasluga v narodnem življenju in dosežena zasluga v določeni težnji. **Kdor hoče manj, je isto, kakor bi ne hotel ničesar!**

...Odločilna je vsakdanja, neprestana in nekričava delavnost, a nikakor ne le hrupni nastopi, ki se le semtertje ponavljajo.

...Splošni znak bolne in izprijene družbe je ta, da prevladuje v njej mehkužna sebičnost in samoslepilna laž.

*

Kar mi tu nameravamo in hočemo je to, da stopamo v vrste onih, ki teže k tako vzvišenim ciljem, teže brez oklevanja dalje za geslom vseh gesel: **NAPREJ!**

Križem po našem obmejnem mestu

Zadnjič mi pade v roko »čisto slučajno« — boste rekli, — ne, marveč po zaslugi naše policije in po nič manjši zaslugi naše legendarne jugoslovanske širokogrudnosti revija »G e r m a n i a«, zvočnik politike ne-le skrivaj ampak žalibog neprikrito pri nas obožavanega nemškega führerja Adolfa Hitlerja. List piše »objektivno« o »kremenitih« Nemcih v »nemških« mestih Ptuju, Celju, Mariboru, Marenbergu in celo Ljubljano si je privoščil s paralelo: G l e d a n a z g r a d u n a p r a v l j a p o s t a v b e n e m s l o g u n a-t e v t i š — S a l z b u r g a (Solnograda) ali drugega prijaznega nemškega mesta... Svoje dopise je »popotnik« (ki je najbrže kak star »buršak«, ki živi med nami in hinavsko tarokira in hodi na lov s takozvanimi »narodnonaprednimi« krogi kakega idiličnega provincialnega mesta...) nabral po trgovinah, hotelih in gostilnah omenjenih mest, kjer so za povsod vnaprej pozdravili z nemškim pozdravom.... V tem grmu tiči zajec! Kajti pisec, ki najbrže živi med nami in tudi od nas povsem »logično« sklepa za javnost »III. cesarstva« in za Avstrijo, da so ti kraji še vedno »nemški« — kar nikdar niso bili. Vzpričo ekspanzivnega gibanja tam onstran naših mejnikov — čuti vsak otrok in ne-le nacionalist iz predvojne dobe — ost germanske sulice iz teutoburškega gozda. In ta popotnik, ki se iz razumljivih zajčjih razlogov ne upa podpisati, se drzne pozivati na strnjenje »nemškega življa« pri nas v nacionalno-borbeno fronto, dokazujoč, da je vsa industrija pri nas v strogo nemških rokah, dalje da tvorijo »spodnještajerski« dijaki v nemškem Gradcu svoj kader v lastnem borbenem klubu, dalje o moči nemškega kapitala itd. Vsakdo izmed nas pa ve, »kam pes taco moli...«

*

Te dni sem imel priliko prisostvovati prav svojevrstni debati, ki ima tipično mariborski kolorit. Bili so zbrani sami brumni »purgarji«, ki so vneto poslušali enega svojih »špisarjev«, ki se je uprav vrnil iz naše državne prestolice. V značilno debato sem posegel tudi sam s prizvokom prekrite ironije (ker drugače bi se »die strammen Maburger« izolirali v kako zaključeno družbo) diplomatično in pritrjevalno. Tako je besedoval glavni aktér: »Dos fafluhte bindiše, nemlih dos šriftbindiše — is fafluht šver — fil lajhta is di serbische šproh.« »Bi-sou, bi-sou?« so nagromadili na besedovalca njegovi komilitoni kar enoglasno, da sem se kar divil enodušnosti debaterjev. Po trušču je brumni besedovalec nastopil »dokaz resnice«, da je »srbščina« za Nemca lažja, kakor — pismena slovenščina, in je tako-le besedoval: »Kaum bin i auf da štrosn, seg i aušriften, bi: fajnpigleraj, fajnpuceraj, herihteraj — und im hotel hob ih die špajskortn glajh faštondn: Supa sa ajnkohom, rindšnicla sa sosom i knedlima, lungenbratna sa knedlima, frišni viršli sa hrenom — und sou bajta... Pan militer hob i di cirilica glajh glernt, bin »čata« dos is kompanišraiba vurdn und sou is ka kunst, unsere štotšproh zu fašte'en.... Nur dos fafluhte bindiše in den cajtungen geht mia net in den šedel!«

Pritrdil sem njegovi trdi tikvi s tem, da sem njegov »argument« napisal fonetično z namenom, da bo »Borbo« bral in — razumel, kar je iglavno. Da pa beograjski poslovni svet res v tem pogledu greši, to je stara stvar...

*

»Ne bod'mo vendar šalobarde!« tako mi pravi moj tenkočuteč prijatelj, ki bi se moral v interesu našega pokreta potisočeriti. Krepko je povedal: »Ali je še v veljavi zakon o naših krajevnih imenih, ki se morajo pisati po slovenski nomenklaturi? Najbrž ni, ali pa se prezira. Ako pa postoji, se mora upoštevati kakor vsak zakon, ki ga morajo vsi državljani spoštovati in se mu pokoravati. Enako kakor s krajevnimi imeni, ki se v tisku že upoštevajo — je z imeni naših rek. V nacionalni državi ne poznamo reke »Sann«, »Drau«, »Laibach« itd., ampak Savinjo, Dravo, Ljubljanico itd. Za Haloze, ki so jih med vojno zmerjali kot središče »der serbophilen Bagage« (srbofilske sodrge) se rabi dosledno »in der Kolos«, Apačka kotlina je še vedno »Abstaller Becken«, Ormož še vedno »Friedau«, Ptuj trdovratni »Pettau« in tako naprej! Dolžnost nacionalnega pokreta je, da se poborniki vržemo na praktični nacionalizem brez sile in z dosledno akcijo: **Manj fraz in parad, več smotrenega dela, ki bo dokazalo po besedah nesmrtnega Simona Gregorčiča: »Tujec g o s t naj bo, a ne gospod. M i tu smo gospodarji in Bog in naši kralji.«**

*

Neka mariborska nacionalna tvrdka je založila jedilne liste — dvojezične.... Tujsko-prometni oziri so prazen izgovor. Zavednim slovenskim gostom se naj ta suženjska krpa več ne predlaga! Tujec pa, ki pride k nam in bo še prišel — se mora v ponosni državi Jugoslaviji navaditi na dejstvo, da onstran naših mejnikov ni dvojezičnih jedilnih listov.... **Zveriženim pojmom o prosperiteti tujskega prometa pri nas pa veljaj tista krepka: »Kdor zaničuje se sam, podlaga je tu j č e v i peti....«**

*

Kakor se po vsej pravici daje prednost praktičnemu krščanstvu pred teoretičnim, tako naj bi bilo tudi z nacionalizmom. Žalibog pa — »samospoznanje je prva pot k poboljšanju« pravijo — smo mi preveč teoretični in paradni nacionalisti. Dokazov za to trditev ni treba navajati, ker jih imamo »hvalabogu« na dlani. To pa je brezdvomno neodpustljiv smrtni greh našega naroda. Paradni nacionalisti — **brez poguma do dejanj** so naše zlo, ne-le ovira, ampak — usodna rak-rana na narodnem telesu. Kako lepo je, če se teorija združi s prakso; kajti največji **paradoks** nacionalistične **religije** (vere) je: Povsod povdarjati s krikom jugoslovanstvo, zasebno pa mirno trpeti — **saj veste kaj!** Le nekaj primerov še za pobudo ali pa za prekoristno »izpraševanje vesti«!

*

Zadnjič so prišli k nam »reichsdeutsche Studenten«, dijaki iz Hitlerjevega tretjega carstva; s seboj so imeli dopisnice s **slovenskim** napisom: **»Pustite nemškim študentom živeti!«** Ti svetovni »klateži« (»globetroterji«) so že dalj časa prav dobri in česti obiskovalci naše lepe in slepe gostoljubne domovine. — Vzemimo protipotezo! Skupina naših jugoslovanskih dijakov se poda iz Maribora v — Berlin. Ne tako daleč, samo v Gradec ali na Dunaj... Nazaj bi »prišli« po odgonu v najboljšem primeru. — Ali je nekaj nauka v tem?! Legendarna slovanska gostoljubnost imej svoje meje!

*

Zavedni nacionalisti (hočete imena?) dajejo prednost izrecno n e m š k i m trgovcem in obrtnikom. Taki teoretični in paradni Jugoslovani ne poznajo starega pravila, ki je dvigalo naša srca vso s t o l e t j e k **sedanji** svobodi **»Svoji k svojim!«** Mehkoba slovenskega značaja potrebuje solnčnega ognja in trdote — **pohorskega** granita.

*

S k r i v a l n i c a. Kdo ugane moža slovenskega imena in paradnega jugoslovanskega prvaka, ki s svojimi nastavljenci v svojem podjetju **dosledno** govori le **nemški?** Zares zanimivo vprašanje, ki je vredno nagradnega tekmovanja. Žalostni junak je v naši sredi...

Ali je to dovoljeno?

»Volksstimme« je postala glasilo naših rdečih ateistov in se pri tem ne sramuje norčevati se po vzgledu komunistič ne golazni iz krščanskih tradicionalnih praznikov, kakor n. pr. Božiča, Novega leta itd. Če je urednik brez konfesije, je to njegova zadeva, toda v državi, katere vladar v uradnih dekretih naznanja, da vrši svojo kraljevsko oblast »Po milosti Božji in volji naroda«, menda le ni prostora za take ateistične svinjarije, kakor jih je »Volksstimme« ponatisnila iz neke emigrantske nemške rdeče cunje po imenu »Leuchtrakete«. Nam se gabi, ponatiskovati, kar pravkar grajamo, čudimo se le, da pristojna cenzurna oblast ni primerno zaščitila čuvstva velikega dela naroda. Mi nismo nikaki klerikalci in prav dobro vemo, kje se neha in se pričenja ultramontanizem, toda takih stvari se v naši državi ne sme dopuščati, da nam kulturni boljševizem gotovih tipov ne osmradi ozračja, v katerem mora dihati pošteni delovni narod.

Jezik očistite peg!

Da se je v našo ljubo slovenščino vrinilo toliko nemških izrazov, ni niti tako čudno, če pomislimo, da smo skoraj vse stroje in industrijke izdelke sploh dobivali iz nemških krajev in da je — žalibog — še zdaj velik del naše industrije v nemških rokah. Naš človek je zvedel za nemški strokovni izraz tega ali onega izdelka in ga je tudi uporabljal, ker pač ni bilo takoj slovenskih terminov pri roki. Sčasoma smo dobili tudi na tem polju potrebne knjige. Treba jih je samo vzeti v roke in oživiti izraze, ki jih najdemo v njih. V prvi vrsti je v to poklicano naše izobraženstvo. Zdi se pa, da se prav inteligenca ne zaveda v dovoljni meri, kako važno je, da se vedno in povsod lepo slovenski izraža mesto ogabnih spakedrank. Tako je na primer na nekaterih društvenih sejah, v gostilnah, v družinskih krogih, na ulici in tudi v javnih uradih slišati prilično zaokrožene zbirke raznih »flaš, glažov, feršlogov, talerjev, štoplov, beštekov, štemplov, pegleznov, šporherdov« itd., in to celo iz ust ljudi, ki bi po svoji izobrazbi in poklicu morali vedeti, da ima slovenščina za vse te predmete lepe domače izraze. Resnici na ljubo in marsikateremu našemu izobražencu v sramoto ugotavljamo, da je dosti takih, ki si domišljujejo, da so bolj »interesantni«, če se poslužujejo v takih »nobel« izrazov! Imamo celo take, ki se jim zdi za malo, če jih kdo opozori na grdobo takih besed. Jako važna naloga čaka v tem pogledu tudi našo trgovino, obrt in industrijo. Te pozivamo, da posvečajo vso svojo pozornost temu vprašanju in gledajo na to, da se bodo posluževali njihovi uslužbenci in delavci samo slovenskih tehničnih izrazov. Vemo sicer, da je to težko, ker so delovodje in drugi, ki opravljajo razna »specijalna« dela, mnogokje nemčurji in tujci, vendar utegne odločnost nekaj zaleči. Izginejo že naj iz naših »fabrik« ti nesrečni »šraufi, hebelni, porerji, šmiri« itd., saj imamo v tovarnah domače vijake, zanesljive vzvode, ostre svedre, izborna mazila itd. Zavedni slovenski delavci! Pazite in poslužujte se vsepovsod lepih slovenskih izrazov in opozarjajte na nje vedno tudi svoje tovariše. Ob tej priliki: še to: nemški propagandi, ki glede sredstev ni niti najmanj izbirčna, ne smemo dajati povod, da bi nas po svetu slikala kot narod, ki je tako ubog in nazadnjaški, da niti svojih lastnih izrazov nima. Slovenci! Zavedajte se važnosti tega vprašanja in sklenite črpati izraze iz našega bogatega jezikovnega zaklada. Očistimo slovenščino sramotnih peg-spakedrank!!

Širite „BORBO“!

Z NAŠIH POSTOJANK

Maribor

SPOMINSKI SPISI IN ZNAKI NSZ.
Da se omogoči vsakemu članu nabava bogato ilustriranega Spominskega spisa ob priliki proslave 25letnice NSZ, smo znižali ceno izvodu na **4.— Din.** — Spominski znaki pa se prodajajo sedaj po **5.— Din.** Oboje se dobi v tajništvu NSZ, Sodna ulica 9, dvorišče.

DELAVSKO GIBANJE.
Delavstvo Hutterjeve tovarne je imelo na starega leta dan svoj sestanek, ki je bil dobro obiskan. Sestanek je vodil tov. Maček in podal kratek pregled organizacijskega dela v minulem letu. Obenem je tudi naglasil pomen in važnost bližajočih se volitev obratnih zaupnikov ter pozval vse navzoče k čim vstrajnejšemu delu, da bo delavstvo tudi pri teh volitvah pokazalo svojo disciplíniranost in zavednost. Dejal je, naj bo delavstvo složno in pripravljeno, ker bodo prav gotovo nasprotniki nastopili s terorjem in lažmi, kakor pri vseh dosedanjih volitvah, za njim je povzel besedo tov. Babošek, ki je orisal položaj delavstva v Hutterjevi tovarni. Omenil je tudi volitve delavskih zaupnikov, iz katerih mora iziti nacionalno delavstvo častno. Nato je spregovoril še tov. Kralj, ki je bodril vse navzoče k novemu delu v novem letu.

MESTNI PRORAČUN ZA LETO 1934.
O proračunu mestne občine mariborske bo razpravljal na prihodnji seji mestni občinski svet. Številke posameznih postavk iz proračuna so javnosti že znane. Ni pa proračun tak, kakršnega smo si želeli vsi, ki nam je dobrobit našega obmejnega mesta pri srcu. Iz posameznih postavk se ne zrcali tisto iskreno nacionalno in socialno občinsko gospodarstvo, ki bi ga morala imeti mestna občina in vsi, ki opravljajo z njeno imovino, pred očmi. Zato bomo o proračunu spregovorili še v podrobni kritiki.

[illegible]
Znano je, da je mestna občina mariborska kupila mariborski grad za težke milijone. Stari grad so si pred nakupom ogledali strokovnjaki, ki so se izjavili, da je primeren za bodoči mestni magistrat in da bi adaptacijski stroški ne znašali preveč. Na uho pa nam je prišlo, da so sedaj po nakupu izjavili nekateri strokovnjaki, da mariborski grad ni sposoben za magistrat in da bodo stroški za preureditev znašali težke milijone [illegible]

ČAS JE ŽE...
Žalostno sliko pokazuje naš Maribor! Neopravičeno ga nazivamo »Jugoslovanski Meran«, kar pa radi svoje nacionalne šepavosti v resnici ni. V nacionalnem mraku mu tečejo dnevi in meseci. S skrbjo opazujemo, kako nazaduje čut za domači jezik, ki je »manj vreden«, tujstvo pa pronika v našo govorico in v vse naše življenje. Tuji duh se šopiri, domači jezik in narodni čut sta boječe v ozadju, izpostavljena često vsakovrstnemu ponižanju in spodtikavanju. Ljubezen do tujega se je razpasla v knjigah, tisku glasbi, filmu in radiu. Pri tem mislimo, da smo bolj kulturni in evropski, če bomo prenehali biti kar največ Slovenci. Neuvaževanje našega jezika nam kažejo po ulicah izložbena okna knjig, ki tujcu prav vsiljujejo mnenje, da je v Rajhu in da smo Slovenci manj vredni tudi na svojih lastnih tleh. Vse, knjige, glasba, filmi in radio so orodje tuje propagande, ki nam odtujuje domačo pristnost. Vsemu temu smo krivi pred vsem mi sami. Mnogo smo zamudili radi naše zelenjaške in nezdrave malodušnosti, lenobe in brezbrižnosti napram našim nacionalnim interesom. Dolžnost naša je, da to zamudo dohitmo in prehitimo. Vsi dobri nacionalisti se moramo združiti v odgovornosti za skupno stvar in nihče se naj ne iztrga skupnemu oklepu naših nacionalnih teženj. Čas je že, da se ne odtegujemo odgovornosti za splošno nacionalno zadevo našega mesta. Postavimo se na svoje trde temelje. Probujajmo narodno zavest in ljubezen do domačega jezika in duha! Izčrpajmo bogastvo ki leži doma v ledini! Tvorimo nove vrednote in dajmo našemu jeziku in kulturi novih možnosti za nemoten razvoj. Pokažimo vsakemu in vsem da hočemo in tudi moramo uveljaviti svoje nacionalno prepričanje. Ob Novem letu si utisnimo v srce ukaz: »Vsi na branik za čisto slovensko lice Maribora!«

ALI SMO SI MAR ENAKI?
Če so podatki uradnega ljudskega štetja točni, ne more noben Slovenec razumeti, kako je mogoče, da pripravi peščica Nemcev v Mariboru, ki jih je nekaj nad 2500 od vseh 34.000 prebivalcev Maribora, to ogromno večino Slovencev do tega, da se morajo redno vsako drugo leto pustiti poriniti v kot, zato da lahko koja v poštev prihajajoča manjšina reklamira za proslavo Silvestrovega večera tako ogromno dvorano zase, kakor je unionska. Taka peščica naj se zadovolji z dvorano, ki je primerna številu te drugorodne manjšine! Mi Slovenci, kot večinski narod, pa zahtevamo, da se enkrat za vselej napravi red, kar je edino v skladu z dostojanstvom večinskega naroda! Sicer si moramo tolmačiti to početje Nemcev edino kot špekulacijo na široke množice malo zavednih Slovencev, kar pa je očitno prekoračenje delokroga vsake organizacije nemške manjšine. — **Na to opozarjamo oblasti!!**

ZAGRIZENA NEMČURKA.
V Scherbaumovi prodajalni kruha na Grajskem trgu je zaposlena neka prodajalka, ki dosledno odzdravlja strankam na slovenski pozdrav nemški. Če stranka še tako odločno zahteva slovensko postrežbo, omenjena prodajalka izzivajoče odgovarja nemški. Priporočamo g. Scherbaumu naj jo zaposli kje drugje, da ne bo imela opravka s strankami.

MLAČNOST, KI ŽE PRESEGA VSE MEJE.
So v Mariboru in okolici hišni posestniki, ki se ne zmenijo za noben poziv oblasti in brezskrbno briskirajo tudi razne naredbe. Tako smo opazili na državni praznik 1. decembra in na kraljev rojstni dan, da mnogi hišni posestniki niso razobesili zastav in s tem pokazali svojo mlačnost in svoj »patriotizem«. Dobro je, če vemo, da so bili na Pobrežju med takimi mlačneži tudi hišni posestniki Jože Šmirmaul, Franc Šlamberger, strojevodja Ivan Riedl, vlakovodja Hubman, upokojeni železniški uradnik Ivan Slokar, železničar Filip Meglič in drugi. Prav tako je tudi mnogo hišnih posestnikov v petem mestnem okraju pozabilo, da praznujemo 17. december kot državni praznik. Manjkalo pa ni takih mlačnežev tudi v mestu. Prijavljeni so bili sicer policiji, toda vse to pri teh ljudeh nič ne zaleže. Poiskati bo treba druga sredstva, da bodo tudi ti mlačneži spoštovali praznike, kakor jih spoštuje ves narod.

ZAKRKNJEN NEMŠKUTAR.
Brezposelna delavka, naša naročnica, nam piše: Skrajno žalostno je, da se moramo po petnajstih letih, od kar živimo v svobodni državi, boriti za lastni jezik. Mnogo je med nami naših odpadnikov, zakrknjenih nemškutarjev, ki zametavajo in sramote naš jezik ob vsaki priliki. Tak naduti nemškutar je tudi na Meljski cesti stanujoči g. P. A. Stanujem namreč v isti hiši kakor on. Na vsak moj pozdrav mi dosledno odzdravlja nemški, kar me je pred kratkim tako pogrelo, da sem zahtevala energično od njega, da mi odzdravlja slovenski. Ko sem ga opozorila, da živimo v Jugoslaviji, pa mi je zagrozil, da bo posredoval pri tovarnarju, ki mi je obljubil službo. — Naj bo omenjeni gospod nemškutar uverjen, da imamo sredstva, s katerimi vselej lahko branimo pravice našega zavednega delavstva!

NAŠI KOLEDARJI.
Založba »Žena in dom« v Ljubljani je tudi letos izdala okusen in dobro urejen koledar. Marsikateri praktičen nasvet najde v njem slovenska gospodinja, zastonj pa ga prelistava zavedna slovenska žena, da bi našla v njem vsaj en članek iz katerega bi dihala narodna zavednost, članek, ki bi pričal o ponosu slovenske matere. Niti rodovnika našega kraljevskega doma ni v koledarju. Niti niso označeni naši državni in narodni prazniki. Ni označen kraljev rojstni dan, ne rojstni dan kraljičin in prestolonaslednikov. Take pomanjkljivosti pa najdemo tudi v drugih letošnjih koledarjih. V bodoče ne smemo dopustiti, da bi zagledal beli dan katerikoli koledar, ki ne bi vseboval rodovnika našega kraljevskega doma in v katerem ne bi bili označeni naši državni in narodni prazniki z rdečimi ali mastno tiskanimi črkami. Ni to naša nacionalna nestrpnost, ta zahteva je naša dolžnost. Poglejmo preko meje...

Studenci pri Mariboru

O DRUŠTVIH
bo treba izpregovoriti enkrat jasno besedo. Imamo jih samo v Mariboru in okolici nad 400! Pa še vstajajo preroki, ki trobijo k ustanavljanju novih društev, češ, da nimamo dovolj — »potrebnih«. V Studencih n. pr. se pravkar ustanavlja **novo prosvetno društvo**, ki hoče apelirati pred vsem na prazne žepe državnih nameščencev. Prosvete pa je itak že razmeroma povsod dovolj, dočim nam primanjkuje gospodarskih ustanov, ki bi nam olajšale bridko vsakdanjost. — Hic Rhodua, hic salta!

Ptuj

IZ SEJE MESTNEGA SVETA.
Ptujski mestni svet je imel 21. decembra svojo javno sejo, na kateri je obravnaval in sprejel proračun za letošnje leto. Ker je v minilem letu narasel primanjkljaj tako visoko, da mora občina plačati preko 350.000 Din samo za obresti najetih posojil, je mestni svet zvišal nekatere davčine, ponudil na prodaj nerentabilne nepremičnine in znižal plače mestnim delavcem. Zvišana davčina bo prav občutno zadela delavce, nameščence in male obrtnike. Omembe vreden pri seji pa je vsekakor nastop sodruga Gabrijela, ki je skušal protestirati proti znižanju delavskih plač. Splošno pa se je opazilo, da mu ni toliko za stvarnost in ker ni slepo uspel, je izjavil, da je tudi on Slovenec in da so vsi delavci Slovenci. Ni nam razumljiva ta njegova trditev, vendar pa si lahko tolmačimo po svoje, ker vemo, da je sodrug Gabrijel slovenske narodnosti in da so slovenske narodnosti tudi delavci. Odpustili pa mu ne bomo, ker se je, ko je videl, da je propadel na celi črti, zaletel tudi v Narodno strokovno zvezo in očital nekemu njenemu članu poneverbo, ki jo je izvršil pred desetimi leti. Čeprav je to zlobno obrekovanje, ki zasluži obravnavanje na drugem mestu, mu je odgovoril mestni svetovalec France Lenarčič, kot takratni predsednik krajevne organizacije NSS. Nobenemu članu takratne NSZ ni bilo najmanj znano, kakor tudi ne revizorju blagajne o kakšni poneverbi. Naravnost podlo obrekovanje je dolžiti sedanji odbor Narodno strokovne zveze radi manipulacij pred desetimi leti, ki jih je izvršil mestni blagajnik, ki je bil pod županovanjem socialdemokratskega župana nameščen z mesečno plačo Din 800. V mestnem zastopu je bilo takrat 11 socijev in je nerazumljivo, zakaj se niso takrat zavzeli za stvar. Ko se je šlo za nastavitev nove moči, ki naj bi revidirla blagajno in vse gospodarstvo, je mestni svet predlog v celoti osvojil. Ker takratni župan ni prodrl s svojim predlogom, je spravil oba v predal svoje mize, kjer še danes pričata, da ni zastopstvo NSS v mestnem svetu ničesar zakrivilo in da je zahtevalo preprečitev vsake zlorabe mestne imovine. Tudi je sodrug Gabrijel trdil, da dela za slovensko stvar že od preobrata sem, zato mu bo gotovo znano, kam so spravili njegovi sodrugi »svinčene« milijone, ki so jih po preobratu prejeli od rudnika v Žerjavu. Konzumno društvo za Slovenijo je obstojalo več let in je propadlo in z njim vred težko prislužen delavski denar. Mi pa smo ostali idealno požrtvovalni delavci, revni kot smo bili. Kdor ima maslo na glavi, naj ne hodi na solnce!

Guštanj

BOJ ZA OBSTANEK.
Podružnica Narodne strokovne zveze je sklicala 30. decembra l. l. sestanek v gostilniških prostorih tovariša Bukovca. Sestanka se je udeležilo vse narodno delavstvo in do zadnjega kotička napolnilo gostilniške prostore. V lepo zamišljenem govoru je tov. Gačnik bodril navzoče delavstvo k vstrajnosti, tov. Cikulnik pa je poročal o grdem denuncijanstvu od strani rdečih generalov pri vodstvu jeklarne, nad čemer se je delavstvo zgražalo. Prečitana je bila tudi resolucija, ki bo poslana na merodajna mesta. — Tovariš, če ti je pri srcu dobrobit delavstva, ne pomišljaj in vstopi v vrste Narodne strokovne zveze. Le edino Narodno strokovna zveza je prava stanovska organizacija, ki se bo uspešno borila za tvoje pravice in interese. Pomisli nekoliko nazaj in prepričal se boš, kako so te »farbali« rdeči. Zato bodi odločen in ne oklevaj, nič ne premišljuj! Bodi odločen in odločno brani sebe in svoje!

ZASTOJ V JEKLARNI.
Prav ob Novem letu! Medtem, ko drugi dobivajo trinajste plače ali pa novoletna darila v raznih drugih oblikah, morajo guštanjski jeklarniški delavci izgubiti še tisto malo, kar so imeli dosedaj: štiridnevni tedenski zaslužek, s katerim izhaja oženjeni delavec komaj in komaj za hrano. In večina delavcev je oženjenih z otroci! S težko skrbjo je vstopil guštanjski delavec iz starega slabega leta v novo. Ali bo to še slabše? Ko je že začetek tak! Kje je krivda, da guštanjska jeklarna zopet nima naročil, nima dela? Delavci ugibajo, saj imajo čas za to. Da to ugibanje, pomešano s trpkostjo, ogorčenostjo in obupom, ni koristno nacionalnim prilikam ob meji, je razumljivo. Kdo je torej kriv? Nekateri pravijo, da ono vodstvo, ki je onstran državne meje, [illegible] ! Naj bo že krivo prvo, drugo ali tretje, vsekakor ni prav, da se zanemarja in zapostavlja prav tisti Guštanj, ki je pokazal zadnja leta tako lep napredek v razvoju jugoslovenske nacionalne misli. — Bližajo se volitve delavskih zastopnikov, bliža se ustvaritev stranke internacionalcev, narodnih mlačnežev in odpadnikov. Ali ne bodo razni demagogi in politični delavski koritarji situacije izrabili v svojo korist in v škodo nacijonalnih delavskih organizacij? Delavstvo se sicer zaveda, da mu tudi internacijonala ne more pomagati, saj mu ni mogla pomagati niti tedaj, ko je imela v Guštanju in drugod pretežno večino delavcev v svojih vrstah — tudi tedaj je jeklarna večkrat stala in so jo hodili v Beograd reševat le narodni krogi. Očetje stradajo, obupane matere nimajo sredstev, da bi kuhale zmrzujoči slovenski delavski deci tečno hrano, otroci jočejo... Ali je tega treba bilo? Ne! Jugoslavija je bogata dovolj, da skrbi za svoje sinove, zlasti za tiste, ki jo ljubijo in v njo zaupajo! Zakaj torej stradanje in zmrzovanje? Zato, ker se položaj nikoli ne vzame dovolj resno, ker je še vedno premalo smisla za trpeče ljudstvo! Krivda je le pri tistih, ki režejo kruh, delavec pa je nedolžen! Rad bi delal, ko bi le — smel! O, »Borba«! Sedaj zopet vidimo, kako si potrebna! Tudi narodni delavski pokret je in mora biti borben! Hudo pa je, da se morajo boriti zmrzujoči in stradajoči! Ali se je res treba boriti za vsak košček kruha, da tujci lahko potratno živijo! Narodni socijalizem bo moral — zmagati tudi v Jugoslaviji! Prej ne bo zboljšanja!

Sladki vrh

TEŽKO JE BILO SLOVO.

Pred dnevi se je poslovil od nas šolski upravitelj g. Karl Jakopec, ki je bil premeščen v Maribor. Z njim smo izgubili moža, ki mu bo težko najti naslednika. Ne bomo naštevali njegovih zaslug, ker vemo da tega ne želi, povdariti pa moramo, če bi njega ne bilo, bogve kakšne bi bile razmere na tem delu severne meje. Dolgih trinajst let je bil med nami, dolgih 13 let je učil in vzgajal ne samo mladino, marveč tudi odrasle. Če bi njega ne bilo med nami, ne bi imeli Sokolske čete, ne bi imeli društvenega odra, ne bi imelo delavstvo svoje organizacije in še marsičesar bi ne bilo, kar je ustvaril s svojo odločnostjo in borbenostjo. Kdor pozna tako delo na meji, more šele prav oceniti njegovo požrtvovalnost, nesebičnost in delavnost. Težko smo se poslovili od tebe, ki si nam bil brat in iskreni tovariš. Želimo ti na novem mestu mnogo zadovoljstva in vso srečo. Merodajno prosvetno oblast pa na tem mestu prosimo, naj nam pošlje učitelja, ki bo nadaljeval njegovo z uspehi kronano delo.

Sv. Trojica v Slov. goricah

TO IN ONO IZ NAŠEGA KRAJA.

Blizu Sv. Trojice. Vojak doma ob meji, na dopustu, prinese v mlin in srbo-hrvaščini nagovori mlinarja. Mlinar: »Od kod si?« »Služim vojsku u Mariboru.« Mlinar: »Zakaj ne govoriš slovenski?« »Govorim samo srbo-hrvatski in nemački.« Mlinar: »Potem govori nemški, da te razumem...« — Na klopeh in po policah vsepovsod po naših domovih ceniki in katalogi raznih nemških židov in nepogrešljivi »Bauernkalender« itd. itd. — Tudi bi že bil čas, da bi izginili razni napisi in imena, ki se končujejo z dvojnim gg in razne druge take zvetke. Mati Slovenka, oče Slovenec, sin pa »itsch«... — Vse hvale je vredno prizadevanje nekaterih tukajšnjih društev, v prvi vrsti Sokola, ki skrbi, da se čimbolj razširijo med ljudstvom slike našega kralja in razne druge iz slavne preteklosti, ker bo le na ta način iz okvirjev in s sten kmalu izginil zadnji spomin suženjskih dni. Za »Bartschevce« bo, kakopak, »leid«, pa je tudi že od Kraigherjevega Škrobarja precej daleč in — drugače... — Še tole: So pri nas ljudje, mojstri po vrhu, ki prav nič ne skrbe, da bi njihovi vajenci hodili k sokolski telovadbi, pač pa zelo mnogo, mnogo govore. Če se ne bodo poboljšali, bomo o njih kaj več povedali... — Pri nacionalnem delu bi bilo potrebno mnogo več ljubezni in razumevanja. Potrebna je poglobitev in vztrajnost. Precej je pri nas takih, ki se bodo čutili prizadete, toda nič zato. Boj mora biti, boj in nezadovoljstvo.

Hrastnik

HRASTNIŠKO DELAVSTVO V BOJU ZA SVOJ OBSTANEK.

V nič so se razblinile vse trditve, da je obstoj in postanek na nacionalnih strokovnih organizacijah v rudarskih revirjih nemogoč. To domnevo so posebno trdovratno branili vsi, ki jim ne gre v račun, da bi naš delavec spregledal ter se v boju za svoj obstanek in kruh organiziral v lastnih nacionalnih organizacijah. Samo zato je bilo mogoče, da je bil narodni zavedni delavec brez lastne organizacije zapostavljen in šikaniran, ker ni imel nikogar, ki bi ga branil. Možje, ki so ustanovili podružnico Narodne strokovne zveze so šli pogumno na delo in dosegli že doslej uspehe, ki jih niti sami niso pričakovali. Mlada postojanka je že danes najmočnejša organizacija v Hrastniku in bo v bodoče odločala o vseh važnih in perečih vprašanjih, ki se tičejo delavskih razmer. Danes že šteje nad 300 članov in je število samo najboljši dokaz, kako potrebna je bila ustanovitev te delavske nacionalne organizacije. Naše delavstvo dobro ve in se zaveda, da so vse besede nasprotnikov le prazno besedičenje in znaki onemogle jeze zato, ker je naš delavec našel samega sebe ter se hoče boriti za zboljšanje svojega bednega položaja pod zmagovitim jugoslovanskim praporom. Prepričani smo, da bo NSZ s svojim delom izvojevala pravico tudi v revirjih TPD za delavstvo. Tovariši, ki stojite še ob strani, vstopite v naše vrste, da v slogi, močni in silni izvojujemo in dočakamo dan zmage dela!

SKUŠAJO NAS ŠIKANIRATI.

V tukajšnji steklarni smo opazili v zadnjem času, da je gotovim ljudem hiter in mogočen razvoj podružnice NSZ trn v peti. Nikakor se ne morejo sprijazniti z dejstvom, da so spričo nenadnega razmaha podružnice stopila v ozadje nekatera društva in organizacije, ki so si lastila edino pravico pred stavljati delavstvo. Ta nenaden razvoj in velik uspeh nacionalnega delavstva jih je zbudil iz njihovega spanja in začeli so se po svojih metodah pripravljati na boj. Odkrite borbe iz oči v oči ti gospodje ne poznajo. Zahrbtno in iz boka skušajo izvesti napade na posameznega narodnega delavca. Računajo s tem, da bodo posameznike s šikaniranjem pripravili do tega, da — radi preljubega miru — odstopijo od NSZ. Toda tokrat so se gospodje zmotili. Borbenost nacionalnega delavstva je na taki stopnji, da s bodo gospodje ob njej polomili svoje zobe. Za enkrat svarimo vse one, katerih se tiče, da opuste vsak poskus šikaniranja narodnega delavstva, ker bomo sicer pri morani izvajati konsekvence na način, ki bo gospode zelo, zelo iznenadil...

Prevalje

OJAČAJMO NAŠE OBMEJNE STRAŽE!

Dolžnost naša je, čuvati meje, ki jih je začrtala usoda naši zemlji. Zato moramo z veseljem pozdravti živ razmah nacionalnega pokreta prav ob naši meji. V vseh pomembnejših krajih imamo ob koroški meji danes že krepke sokolske čete, v zadnjem času pa se ustanavljajo vsepovsod še čete Narodne odbrane, ustanavljajo se v vseh krajih, kjer je le mogoče tudi podružnice Narodne strokovne zveze. Tako je bil v soboto pred Božičem tu sestanek agilnega članstva Narodne strokovne zveze in drugih nacionalnih delavcev iz Prevalj. Na sestanku je poročal o smernicah Narodne odbrane tov. Janko Gačnik iz Guštanja. Njegova izvajanja so navzoči poslušali z velikim zanimanjem in z navdušenjem sprejeli sklep, da se pripravi vse potrebno za ustanovitev vitežke čete NO tudi v Prevaljah. Že na sestanku se je priglasilo nad 20 članov med njimi nekaj borcev generala Maistra in poročnika Malgaja. Želimo novi obmejni straži najlepših uspehov.

Ljubljana

OB PETI OBLETNICI KRALJEVEGA MANIFESTA.

Akcijski odbor Združenja borcev Jugoslavije priredi 7. januarja ob 11. dopoldan v veliki dvorani hotela »Union« javno zborovanje povodom pete obletnice kraljevega manifesta. Na tem zborovanju, ki hoče obuditi ideje voditelja našega naroda, bodo govorili zastopniki bojnih organizacij. Natančnejši program bo pravočasno objavljen v dnevnih listih.

Gornjigrad

DA NE POZABIMO!

Letos poleti je pri hišni preiskavi našla policija na pisalni mizi gospoda upravnika Žumri: 1. sveženj znane deklaracije dr. Korošca. Ker so iste spise našli tudi pri nekaterih grajščinskih uslužbencih je jasno, da je te deklaracije razširjal in razdajal upravitelj Žumer sam. 2. Več izvodov zagrebških punktacij dr. Mačka. 3. Tajno okrožnico, v kateri se napada neka sodba Stola sedmorice v Zagrebu, ostro kritizira prepoved slovenskih zastav, poroča o nekem potovanju dr. Korošca po Šumadiji in napoveduje sporazum celokupne opozicije proti režimu. 4. List »Rdeči signal«, tajno komunistično glasilo, ki ga izdaja »Univerzitetni komite komunistične stranke v Ljubljani«, to je ona organizacija, ki je letos januarja vprizorila na ljubljanski univerzi hrupne protidržavne in protidinastične demonstracije, pri katerih so demonstranti klicali »Dol Jugoslavija, doli kralj, proč s krvavim režimom, živela republika.« 5. Dve že kuvertirani, na kaplana v okraju naslovljeni pismi, v katerih se ostro obsoja sedanja državna ureditev in zahteva samostalna in neodvisna Slovenija. 6. Dve tajni okrožnici, v katerih se škodoželjno opisuje težkoče vlade z inozemskimi posojili, napoveduje katastrofalni padec dinarja, poveličuje senčurske dogodke, poroča o skupni fronti vojvodinskih Srbov s separatisti na Hrvatskem in v Sloveniji in poziva na odpor proti postopanju oblastev. 7. Poslanica škofov, naperjena proti Sokolu in 8. prepis sodnega akta o preiskavi proti upravniku Žumru zaradi žalenja Nj. Vel. kralja, ki jo je vodil in ustavil njegov intimni prijatelj sodnik Rant ter razno drugo, skrajno kompromitirajoče gradivo. — Policija je aretirala upravnika in ga izročila sodišču. Dokler je bil upravnik v preiskovalnem zaporu, so izginili mahoma v okraju vsi lepaki in letaki. Pojavili pa so se takoj zopet, čim je bil upravnik izpuščen iz zapora baje po nalogu naravnost iz Beograda, kjer ima, kakor sam pripoveduje, na najodličnejših mestih uplivne prijatelje in zaščitnike, tako, da sme delati kar hoče, celo proti državi. Računal je sam, da bo obtožen po zakonu o zaščiti države, bil je celo v Beogardu, da si poišče zagovornike, ki bi ga branili pred sodiščem. A nazadnje mu je uspelo dobiti take zaščitnike, ki so dosegli, da je bila brzojavno ustavljena kozenska preiskava proti njemu. Naknadno se je še doznalo, zakaj je bil omenjeni gospod izpuščen. Izgovoril se je namreč, da je zbiral vse navedene stvari za gorniegrajskega škofa. Silno naivni bi morali biti, ako bi verjeli takim izgovorom.

Selnica ob Muri

SLOVENSKE DOMOVE IN ZEMLJO KUPUJEJO TUJCI.

Lani v decembru je neki Nemec iz Bad na kupil obsežno in lepo posestvo nekega Slovenca v naši občini. Posestvo leži tik ob meji. Pred kratkim pa je neki tujec inženjer kupil še del posestva k posestvu, ki ga že ima pri Sv. Jakobu v Slov. gar. Čudno se nam zdi, da naše oblasti vse to dovolijo. Tujci kupujejo naše domove, kupujejo našo zemljo, dočim se mi na drugi strani borimo kako bi utrdili našo mejo. Če bo šlo to tako dalje, bo vsa meja kmalu v rokah tujcev, ki bodo prestavljali mejnike . . . Caveant consules . . .!

Točno, solidno in poceni
izvršuje vsa kleparska dela
A. Romih
kleparski mojster
Maribor, Slovenska ul. 28

Avstrijske šilinge, italijanske lire, amerikanske dolarje, franke in vse druge valute
prodate najugodnejše pri
Putniku- (Tourist Office)
Maribor, Aleksandrova cesta 35, Telefon int. 21-22
Koncesionirana menjalnica! Oficijelni potovalni biro
Zveza za tujski promet!

Z današnjimi malimi dohodki
izhajate le, če kupujete vse blago za obleke in perilo, izgotovljeno perilo, predpasnike, pletenine, nogavice, ovratnike, samoveznice, čepice, platno, sukno, odeje i. t. d. po znižani ceni pri tvrdki
★
I. N. Šoštarič, Maribor
Aleksandrova cesta 13

Karo
Maribor
Gosposka ulica 13

Bučno olje
vedno sveže in prvovrstno priporoča
J. HOCHMÜLLER
tovarna bučnega olje
MARIBOR, Taborska ulica 7

Perje, Puh, Blazine, Odeje, Zavese
Morska trava, Vata, Afrik, Volna, Žima
Divani, Madrace, Otomane, Naslonjači, Stolci
Žični vložki, Železne zlož. postelje, Belo emalj. postelje, Otroške postelje, Palice za zavese
Spalnice, Kuhinjske opreme, Jedilnice, Pisarniške opreme, Predsobne stene
F. NOVAK, MARIBOR
VETRINJSKA ULICA 7 KOROŠKA CESTA 8

Predstavnik in izdajatelj Tone Bajt, predsednik Narodno-strokovne zveze v Mariboru. Urejuje in odgovarja Rudolf Germ. v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik ravnatelj Stanko Detela v Mariboru.